

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ത്ര്യശീതിതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ത്ര്യശീതിതമഃ സർഗഃ ॥

ഭരതസ്യ വനയാത്രാ ശൃംഗവേരപുരേ രാത്രിവാസശ്ച

തതഃ സമുത്ഥിതഃ കൽയ -
മാസ്ഥായ സ്യന്ദനോത്തമം ।
പ്രയയൗ ഭരതഃ ശീഘ്രം
രാമദർശനകാമ്യയാ ॥ 2.83.1 ॥

അഗ്രതഃ പ്രയയുസ്തസ്യ
സർവേ മന്ത്രിപുരോഹിതാഃ ।
അധിരൂഢ്യ ഹയൈർയുക്താൻ
രഥാൻ സൂര്യരഥോപമാൻ ॥ 2.83.2 ॥

നവനാഗസഹസ്രാണി
കൽപിതാനി യമാവിധി ।
അൻവയുർഭരതം യാന്ത -
മിക്ഷ്വാകുകുലനന്ദനം ॥ 2.83.3 ॥

ഷഷ്ഠീ രഥസഹസ്രാണി
ധൻവിനോ വിവിധായുധാഃ ।
അൻവയുർഭരതം യാന്തം
രാജപുത്രം യശസ്വിനം ॥ 2.83.4 ॥

ശതം സഹസ്രാൺയശ്ചാനാം
 സമാരുഢാനി രാഘവം |
 അൻവയുർഭരതം യാന്തം
 രാജപുത്രം യശസ്വിനം || 2.83.5 ||

കൈകേയീ ച സുമിത്രാ ച
 കൗസൽയാ ച യശസ്വിനീ |
 രാമാനയനസന്തുഷ്ടാ
 യയുർയാനേന ഭാസ്വതാ || 2.83.6 ||

പ്രയാതാശ്ചാർയസംഘാതാ
 രാമം ദ്രഷ്ടും സലക്ഷ്മണം |
 തസ്യൈവ ച കഥാശ്ചിത്രാഃ
 കുർവാണാ ഹൃഷ്ടമാനസാഃ || 2.83.7 ||

മേഘശ്യാമം മഹാബാഹും
 സ്ഥിരസത്ത്വം ദൃഢവ്രതം |
 കദാ ദ്രക്ഷ്യാമഹേ രാമം
 ജഗതഃ ശോകനാശനം || 2.83.8 ||

ദൃഷ്ട ഏവ ഹി നഃ ശോക -
 മപനേഷ്യതി രാഘവഃ |
 തമഃ സർവസ്യ ലോകസ്യ
 സമുദ്യന്നിവ ഭാസ്കരഃ || 2.83.9 ||

ഇത്യേവം കഥയന്തസ്തേ
 സമ്പ്രഹൃഷ്ടാഃ കഥാഃ ശുഭാഃ |
 പരിഷ്വജാനാശ്ചാൻയോൻയം
 യയുർനാഗരികാസ്തദാ || 2.83.10 ||

യേ ച തത്രാപരേ സർവേ
 സമ്മതാ യേ ച നൈഗമാഃ |
 രാമം പ്രതിയയുർഹൃഷ്ടാഃ
 സർവാഃ പ്രകൃതയഃ ശുഭാഃ || 2.83.11 ||

മണികാരാശ്ച യേ കേചിത്
 കുന്ദകാരാശ്ച ശോഭനാഃ |
 സൂത്രകർമ്മവിശേഷജ്ഞാ
 യേ ച ശസ്ത്രേതാപജീവിനഃ || 2.83.12 ||

മായൂരകാഃ ക്രാകചികാ
 വേധകാ രോചകാസ്തഥാ |
 ദന്തകാരാഃ സുധാകാരാ
 യേ ച ഗന്ധോപജീവിനഃ || 2.83.13 ||

സുവർണകാരാഃ പ്രഖ്യാതാ -
 സ്തഥാ കംബലകാരകാഃ |
 സ്നാപകോഷ്ഠേണോദകാ വൈദ്യാ
 ധൂപകാഃ ശൗണ്ഡികാസ്തഥാ || 2.83.14 ||

രജകാസ്തുന്നവായാശ്ച
 ഗ്രാമഘോഷമഹത്തരാഃ |
 ശൈലുഷാശ്ച സഹ സ്ത്രീഭി -
 ര്യാന്തി കൈവർതകാസ്തഥാ || 2.83.15 ||

സമാഹിതാ വേദവിദോ
 ബ്രാഹ്മണാ വൃത്തസമ്മതാഃ |
 ഗോരഥൈർഭരതം യാന്ത -
 മനുജശ്മുഃ സഹസ്രശഃ || 2.83.16 ||

സുവേഷാഃ ശുദ്ധവസനാ -
 സ്താമ്രമൃഷ്ടാനുലേപിനഃ |
 സർവേ തേ വിവിധൈർയാനൈഃ
 ശന്നൈർഭരതമൻവയുഃ || 2.83.17 ||

പ്രഹൃഷ്ടമുദിതാ സേനാ
 സാൻവയാത് കൈകയിസുതം |
 ഭ്രാതുരാനയനേ യാതം
 ഭരതം ഭ്രാത്യവത്സലം || 2.83.18 ||

തേ ഗത്യാ ദൂരമധ്വാനം
 രഥയാനാശ്വകുഞ്ജരൈഃ |
 സമാസേദുസ്തതോ ഗംഗാം
 ശൃംഗവേരപുരം പ്രതി || 2.83.19 ||

യത്ര രാമസഖാ വീരോ
 ഗുഹോ ജ്ഞാതിഗണൈർവൃതഃ |
 നിവസത്യപ്രമാദേന
 ദേശം തം പരിപാലയൻ || 2.83.20 ||

ഉപേത്യ തീരം ഗംഗായാ -
 ശ്വക്രവാകൈരലക്യതം |
 വ്യവതിഷ്ഠത സാ സേനാ
 ഭരതസ്യാനുയായിനീ || 2.83.21 ||

നിരീക്ഷ്യാനുത്ഥിതാം സേനാം
 താം ച ഗംഗാം ശിവോദകാം |
 ഭരതഃ സചിവാൻ സർവാ -
 നബ്രവീദ് വാക്യകോവിദഃ || 2.83.22 ||

നിവേശയത മേ സൈന്യ -

മഭിപ്രായേണ സർവതഃ |

വിശ്രാന്താഃ പ്രതരിഷ്യാമഃ

ശ്വ ഇമാം സാഗരംഗമാം || 2.83.23 ||

ദാതും ച താവദിച്ഛാമി

സ്വർഗതസ്യ മഹീപതേഃ |

ഔർധ്വദേഹനിമിത്താർഥ -

മവതീർയോദകം നദീം || 2.83.24 ||

തസ്യൈവം ബ്രൂവതോഽമാത്യാ -

സ്തഥേത്യുക്ത്വാ സമാഹിതാഃ |

ന്യവേശയംസ്താംശ്ചരന്ദന

സ്വേന സ്വേന പൃഥക് പൃഥക് || 2.83.25 ||

നിവേശ്യ ഗംഗാമനു താം മഹാനദീം

ചമും വിധാനൈഃ പരിബർഹശോഭിനീം |

ഉവാസ രാമസ്യ തദാ മഹാത്മനോ

വിചിന്തമാനോ ഭരതോ നിവർത്തനം || 2.83.26 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

അയോധ്യാകാണ്ഡേ ത്ര്യശീതിതമഃ സർഗഃ ||